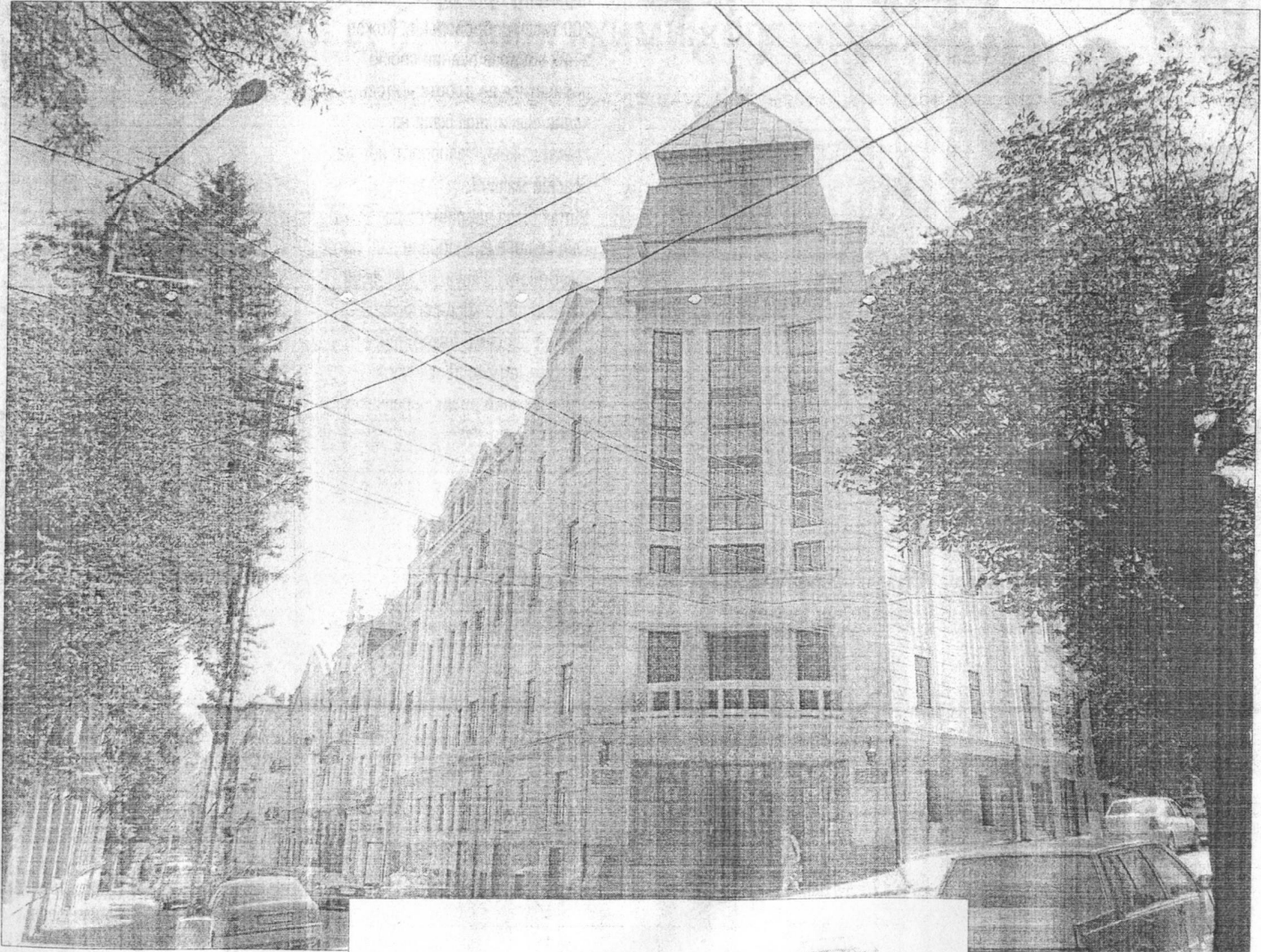

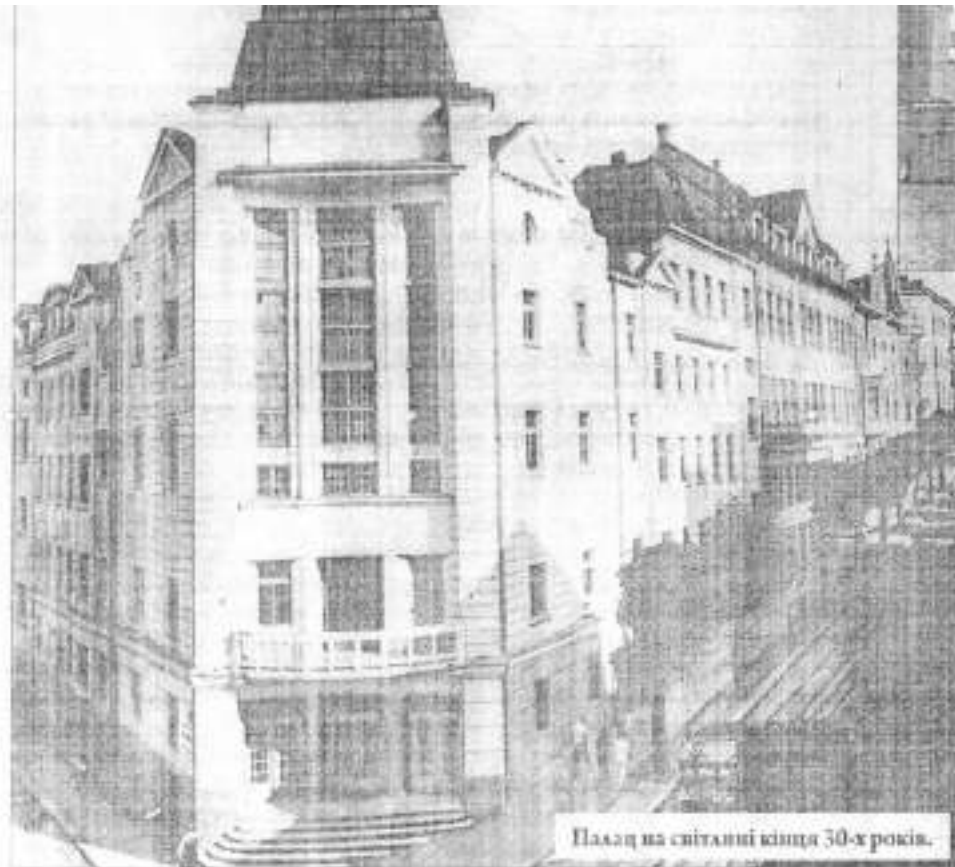
Робітничча школа, кінотеатр на 750 місць, палац «Академічний»

Буваючи у центрі Чернівців, туристи не оминають палац культури «Академічний» Буковинського державного медичного університету, що на вул. Шіллера, 11. Красива зовні й всередині будівля, яка є архітектурною пам'яткою місцевого значення, справді варта уваги. Щоправда, достеменно історія її будівництва наразі маловідома. Хоча деякі джерела датують її спорудження 1911 роком, за словами дослідника історії Чернівців, архівіста Марії НИКИРСИ, це не відповідає дійсності.

«На картах міста австрійської доби кінця XIX – початку XX століть сучасна вулиця Лесі Українки, на перехресті з якою стоїть палац, була майже цілком порожня. З того боку, де нині поліклініка №2, у нижній частині вулиці було кладовище, а вище – сади. На протилежному ж боці хоча вже й почали з'являтися окремі будівлі, ріг сучасної вулиці Шіллера і значна ділянка поруч були також вільними. Тому споруду нинішнього палацу «Академічний» звели радше за Румунії, орієнтовно на межі 20-30 років», – каже М. Никирса. Її висновок підтверджує директор Чернівецького музею історії та культури євреїв Буковини Микола КУШНІР. За його даними, за фінансової підтримки всесвітньої єврейської благодійної організації «Джойнт» 1924 року робітничче товариство «Моргенройт» збудувало на перетині сучасних вулиць імені Шіллера та Л. Українки у Чернівцях власний освітньо-культурний комплекс. У його складі діяв центр професійної підготовки єврейської молоді, бібліотека та велика концертна зала. Однак на початку 30-х років будівля змінила власника. Цей новий власник – анонімне культурне товариство «Сперанца»

го театру було знищено внаслідок бомбардувань столиці, постановою уряду новим місцем його роботи обрали Чернівці. У театрі

Палац на світланні кінця 30-х років.

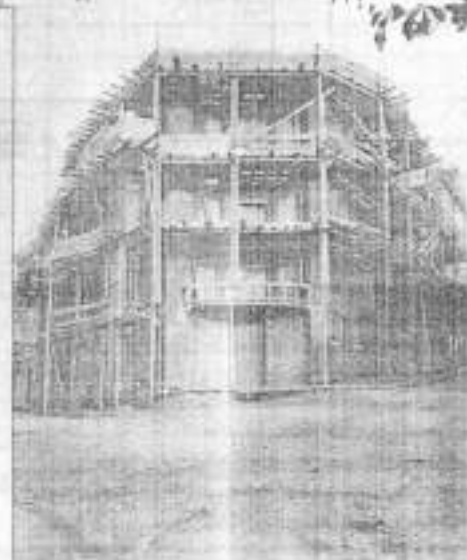
— звернулося 21 вересня 1931 року до Міністерства праці, охорони здоров'я та соціального захисту Румунії з проханням дозволити товариству відкрити кінематограф у своєму приміщенні, лише у своїй кімнаті «Чернівець». Документальні нариси з історії вулиці і площі М. Нікитица. Відтак була створена спеціальна комісія, яка обстежила будівлю і надала дозвіл. «Приміщення проєктоване на 192 місця, але оскільки об'єм зали склався 300 метрів квадратних, то дозвіл дається тільки на 750 місць», — писалося у документі. Відкритий у примі-

щенні сучасного палацу «Академічний» кінотеатр отримав назву «Скала», він розпочав роботу 22 жовтня 1931 року. У ньому демонстрували фільми американського, німецького, англійського, французького та радянського виробництва, причому як художні, так і документальні. Крім кінофільмів тут проводили різноманітні громадські заходи, оскільки це приміщення є унікальним за своєю акустикою, компактністю та гарним інтер'єром.

Втім, у червні 1940 року приміщення кінотеатру «Скала» передали новоствореному Чернівецькому

Спорудження будівлі майбутнього «Академічного». Фото з сайту Джобіта.

єврейському театру, який, однак, проіснував недовго. Вже за рік — у червні 1941-го — театр ліквідували, а приміщення знову використовували як кінотеатр зі старою назвою «Скала».

Із відновленням у Чернівцях радянської влади у приміщенні колишнього кінотеатру провели капітальний ремонт. Після ремонту його зал мав 694 місця у три яруси, а глибина сцени сягала 6 метрів. У 1944 р. сюди перевели Державний єврейський театр ім. Шолом-Алейхема, який до війни працював у Києві, а з початком воєнних дій був евакуйований до Середньої Азії. Оскільки приміщення кінськьо-

на той час працювали 54 артисти та оркестр із 17-ти осіб. Це був останній державний єврейський театр у СРСР. Протягом п'яти років він успішно працював, створюючи багато цікавих сценічних творів мовою їдиш. Проте внаслідок початку антисемітських гонінь у 1949 р. заклад позбавили державного фінансування, тим самим

прикріпив на повітряні дроти. Театр намагався вжити самопоможки за рахунок касових зборів від спектаклів. Артисти трудилися, не покладаючи рук, за один тільки 1949 р. поставилим відвічі більше вистав, аніж попереднього року. Та це не допомогло. Наказом Комітету у справах мистецтва України у лютому 1950 р. театр ліквідували з мотивацією його репертуар не відповідає вимогам сучасного радянського театрального мистецтва та як нерентабельний.

З цього часу приміщення передали під актовою залу Чернівецького державного університету. Студенти тут проводили своє дозвілля, організовували вечори відпочинку, відзначали дні факультету та календарні свята. Так тривало до кінця 80-х, відколи розпочався занепад будівлі. Більше десяти років вона не опалювалася, стояла пустою і починала руйнуватися. Здавалося, ще рік-другий і врятувати її буде неможливо. Та 1999 року приміщення переїшло до Буковинської державної медичної академії і в ньому розпочалися масштабні реставраційні роботи. Вони тривали до кінця 2001 року, коли 29 грудня відбулося урочисте відкриття залу культури «Академічний» БДМУ. Завдяки зусиллям медуніверситету розпочався справжній ренесанс оновлено-прекрасної старовинної будівлі. Сьогодні у її стінах працюють студентський ансамбль, студії, клуби та студентський театр, тут проводять міжнародні та воєвкраїнські науково-практичні конференції, конкурси, фестивалі, концерти тощо.

Історію збирала Анна ГАРГАЛЯ